06/06/2026

Η μίμηση του Σταυρού του Χριστού

/ Γνώμες

Στο κέντρο της ζωής κάθε χριστιανού βρίσκεται το μυστήριο του Σταυρού του Χριστού. Θυμάμαι πως όταν ρώτησα τον πνευματικό μου, τι να κάνω για να αγαπήσω περισσότερο τον Χριστό, μου είπε «ν' αγαπήσεις βαθιά τον Σταυρό του Χριστού». Ο Κύριος έρχεται να αναλάβει τις οδύνες μας και να μας πει ότι είναι συμπαραστάτης σε κάθε βάσανο ή και μαρτύριό μας. Υπάρχει πράγματι απίστευτο κακό στον κόσμο.

- Δημήτρης Ιωάννου, Φιλόλογος – Συγγραφέας

Εκατομμύρια άνθρωποι, ακόμη και παιδιά, φεύγουν από αυτόν τον κόσμο με απίστευτα οδυνηρό θάνατο. Αυτά σκεφτόταν και διερωτώνταν σχετικά ο άγιος Σιλουανός του Άθω, μην μπορώντας να εξηγήσει το μυστήριο. Όταν όμως είδε τον ζώντα Χριστό, τότε διαλαλούσε πως ο Κύριος είναι αγάπη ακατάληπτη και υπερφυής ταπείνωση, που κανένας δεν μπορεί να εξηγήσει.

Ένας γάλλος φιλόσοφος, της Σχολής της Φαινομενολογίας, ο οποίος έχει μελετήσει πάρα πολύ τους Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας, ο Jean-Luc Marion, λέγει ότι η Αποκάλυψη είναι ένα «κορεσμένο φαινόμενο». Δεν θα μπλέξουμε με τις ορολογίες. Αυτό που θέλει να πει είναι ότι υπάρχουν ορισμένα φαινόμενα, όπως π.χ. το ερωτικό φαινόμενο, που «κατακλύζουν» ολόκληρο τον ορίζοντα του είναι μας. Όταν είσαι ερωτευμένος, τότε για σένα ο υπόλοιπος κόσμος πλην του αγαπημένου παύει, τρόπον τινά, να υφίσταται. Έτσι συμβαίνει και με την Αποκάλυψη. Ο Χριστός είναι ο πραγματικός Έρως, με την έννοια του αγίου Διονυσίου του Αρεοπαγίτη, η τέλεια και υπερτέλεια Αγάπη, η οποία, όταν αρχίσει να αποκαλύπτεται σε αυτόν που λέει «λάλει, Κύριε, ο δούλος σου ακούει», «καταργεί» όλον τον υπόλοιπο ορίζοντα του είναι. Το αποκορύφωμα της Αποκάλυψης του Χριστού είναι η Σταύρωσή Του. Τότε ο Χριστός έδειξε ότι αγαπά τον άνθρωπο τόσο πολύ, ότι είναι, όπως λέγει ο άγιος Νικόλαος Καβάσιλας, «μανικός εραστής των ανθρώπων», και ο πιστός στέκεται εκστατικά μπροστά σε αυτό το μυστήριο.

Θα πρέπει να πούμε ότι ακόμη και θεολογικά ο Σταυρός είναι ένα αληθινό μυστήριο. Ήταν ανάγκη να σταυρωθεί ο Κύριος για να διαγραφούν οι αμαρτίες του ανθρωπίνου γένους; Αρκούσε ένα ράπισμα από έναν ρωμαίο στρατιώτη και όλο το κακό έσβηνε. Και όμως ο Χριστός δέχτηκε να σταυρωθεί. Το μυστήριο του Σταυρού ξεπερνά κάθε εννόηση. Ωστόσο, μια σπουδαία παρατήρηση που κάνει ο Μαριόν, είναι ότι ο Σταυρός δεν είναι είδωλο, αλλά «εικόνα». Άλλο είναι να ατενίζει κανείς π.χ. ένα ειδωλολατρικό ξόανο, που το λατρεύει και μπροστά του εξίσταται, και άλλο να προσκυνά την εικόνα της Σταύρωσης. Ποια η διαφορά; Η διαφορά είναι ότι, παρά το ανυπέρβλητο μεγαλείο της Σταύρωσης, σε αυτούς που είναι δεκτικοί, ο Χριστός δεν «κόβει» την θέα, όπως κάνει το είδωλο, αλλά σε αφήνει να δεις μέσα από τον ίδιο τον Σταυρό, να ατενίσεις με ακατάληπτο τρόπο και όσο είσαι δεκτικός, την ιδία την θεία Αγάπη. Και μάλιστα, όχι σε αφήνει να δεις την ακαταληπτη αγάπη και ταπείνωσή Του, αλλά το σώμα Του ανακιρνάται με το δικό μας και γίνεται ένα μαζί μας! Ο πιστός γίνεται τιμιότερος από τα σύμπαντα, γιατί πια είναι Θεός κατά χάρη.

Ένα μεγάλο μυστήριο, που σχετίζεται φυσικά με την Σταύρωση, είναι το ότι ο

Χριστός μας καλεί να γίνουμε «μιμητές» Του. Όπως είπε και ο Απόστολος Παύλος, «μιμηταί μου γίνεσθε, καθώς καγώ Χριστού». Ο Απόστολος Παύλος έγινε μιμητής του Χριστού! Αυτό που συμβαίνει εν προκειμένω είναι το ότι ο Σταυρός του Χριστού, και στην πραγματικότητα ολόκληρη η ζωή Του, είναι τέτοια που μπορεί να εμπνεύσει τον άνθρωπο και να τον αλλοιώσει θετικά, κάνοντάς τον «καινό άνθρωπο».

Πρόκειται για ένα σκάνδαλο για την δυτική φιλοσοφία, τόσο την Ηπειρωτική όσο και την λεγόμενη «Αναλυτική». Ιδίως για αυτήν την τελευταία δεν έχει πραγματικό νόημα να πεις ότι «το τάδε πρόσωπο με ενέπνευσε με το παράδειγμά του και έγινα διαφορετικός άνθρωπος». Για την αναλυτική Φιλοσοφία- στο συντριπτικό της μέρος- ο άνθρωπος είναι ένα σύνολο από ενορμήσεις, βουλήσεις, έξεις, συναισθήματα, αισθήματα, σκέψεις κ.λπ., κατά βάση αυτόνομο και αύταρκες. Αυτό που η Εκκλησία εννοεί με την λέξη «κοινωνία» (προσώπων), είναι στην ουσία μια μεταφυσική υπερβολή. Όταν βλέπουμε τον άλλο να κάνει κάτι καλό και να αποτελεί για μας «παράδειγμα», τότε εννοούμε ότι απλώς επηρεαζόμαστε για λίγο ψυχικά, και στην πραγματικότητα δεν υφίσταται τίποτα βαθύτερο. Δεν γίνεται πραγματικά, με ριζική έννοια, να «εμπνεύσει» ο ένας τον άλλον. Αυτό που μπορεί να συμβεί το πολύ-πολύ είναι η «μίμηση», που υπάρχει και στον κόσμο των ζώων. Ένα ζώο βλέπει κάποιο άλλο να κάνει κάτι, και το μιμείται. Παρομοίως, και ο άνθρωπος διακρίνεται από αυτό το χαρακτηριστικό. Όταν ο άλλος μου δίνει το «παράδειγμα», τότε απλώς τον «μιμούμαι».

Δεν υπάρχει πιο τραγική παρανόηση από αυτήν της Αναλυτικής φιλοσοφίας. Η μόνη Σχολή η οποία μπορεί να καταλάβει εν μέρει το φαινόμενο είναι η Φαινομενολογία. Προσοχή! Δεν είναι η Φαινομενολογία που θα ερμηνεύσει το Ευαγγέλιο, αλλά το Ευαγγέλιο που θα ερμηνεύσει αυτή την τελευταία. Το Ευαγγέλιο δεν ανατέμνεται, μόνο ανατέμνει. «Πνευματικός άνθρωπος ανακρίνει μεν πάντα, αυτός δε υπ’ ουδενός ανακρίνεται». Απλώς, συμβαίνει η Φαινομενολογία να έχει την καλή πρόθεση να θέλει να «ακούσει», έστω όχι θεολογικά, αλλά στο καθαρά ανθρώπινο επίπεδο, ώστε στο τέλος να ασπαστεί το μυστήριο. Ο ιδρυτής της Σχολής, Έντμουντ Χούσερλ, έχει πει πολλά για την λεγόμενη «διυποκειμενικότητα». Καλό θα ήταν η θεωρία του να συμπληρωθεί και με όσα περιγράφουμε τώρα, καθώς η έμπνευση από το παράδειγμα του άλλου αφορά ακόμη και τους ανθρώπους.

Πρώτα από όλα αυτό που μπορούμε να μιμηθούμε είναι οι άγιοι, που είναι με την σειρά τους οι καλύτεροι μιμητές του Χριστού. Γράφει σχετικά ο άγιος Ιωάννης της Κρονστάνδης: «Όταν η πίστις σου εις τον Κύριον, είτε κατά την ζωήν και ευτυχίαν σου, είτε κατά τον χρόνον ασθενείας και εγκαταλείψεως της ζωής αυτής, εξασθενεί, θαμβούται ένεκα κοσμικής ματαιότητος ή ασθενείας και ένεκα του

φόβου και του σκότους του θανάτου, βλέπε με τους διανοητικούς οφθαλμούς της καρδίας σου τους χορούς των προπατόρων μας, των πατριαρχών, προφητών και δικαίων- τον Συμεών, ο οποίος εδέχθη τον Κύριον εις τας αγκάλας του, τον Ιώβ, την Άνναν, τους προφήτας και άλλους• τους Αποστόλους, ιεράρχας, σεβασμίους πατέρας, μάρτυρας, δικαίους και όλους τους αγίους. Παρατήρησον πώς και κατά την επίγειον ζωήν των και κατά τον χρόνον της αναχωρήσεως αυτών εκ της ζωής αυτής, ακαταπαύστως ητένιζον τον Θεόν και απέθανον με την ελπίδα της αναστάσεως και της αιωνίου ζωής, και προσπάθει να μιμηθείς αυτούς. Τα ζωντανά αυτά παραδείγματα, τα τόσα πολυάριθμα, είναι ικανά να τονώσουν την κλονιζομένην πίστιν παντός χριστιανού εις τον Κύριον και την μέλλουσαν ζωήν. Αι χριστιανικαί ομολογίαι, αι οποίαι δεν τιμούν τους αγίους και δεν επικαλούνται αυτούς εν προσευχή, χάνουν πολύ εις ευσέβειαν και χριστιανικήν ελπίδα. Στερούν τους εαυτούς των του μεγάλου τονωτικού της πίστεώς των διά του παραδείγματος ανθρώπων ομοίων των.» («Η εν Χριστώ Ζωή», Εκδ. Το Περιβόλι της Παναγίας, Θεσ/κη 203, σ. 299-230).

Και φυσικά μπορούν να μας εμπνεύσουν και να μας δώσουν καλό παράδειγμα απλοί άνθρωποι, οι οποίοι μπορούν ακόμη να κάνουν και πράξεις αυτοθυσίας. Οπότε είναι φυσικό το παράδειγμά τους να μας εμπνέει και εμάς.

Για όλους αυτούς τους λόγους τόσο η Φιλοσοφία όσο ακόμα και η Νευροεπιστήμη θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τους την χριστιανική ορθόδοξη ανθρωπολογία και τα θεμέλιά της.

ΠΗΓΗ: ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ